

Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða

**Starfsskýrsla Heilbrigðiseftirlits
Vestfjarðasvæðis
2014**

apríl 2015
Anton Helgason, heilbrigðisfulltrúi

Efnisyfirlit

Starfsskýrsla Heilbrigðiseftirlits Vestfjarða fyrir árið 2014	3
Hlutverk	6
Kostnaður við heilbrigðiseftirlit	7
Eftirlitsferðir 2014.....	10
Niðurstöður sýnatöku til örverumælinga	10
Hollustuhættir	12
Mengunareftirlit og umhverfismál.	14
Matvælaeftirlit.....	16
100. fundur Heilbrigðisnefndar Vestfjarðasvæðis.....	17
Lokaorð	18

Starfsskýrsla Heilbrigðiseftirlits Vestfjarða fyrir árið 2014

Starfsskýrslan er kynning á starfsemi heilbrigðiseftirlits en jafnframt samantekt á upplýsingum um starfið. Sá háttur verður hafður á í ár að senda starfsskýrslu einungis á rafrænu formi til sveitarfélaga en ef óskað er eftir er hægt að fá prentuð eintök.

Í starfsskýrslu Heilbrigðiseftirlits Vestfjarða fyrir árið 2014 sem hér birtist eru tíundaðar eftirlitsferðir og niðurstöður sýnatöku. Einnig er gerð grein fyrir uppbyggingu og skipulagi Heilbrigðiseftirlits Vestfjarða. Núverandi skipulagi með svæðisbundnu heilbrigðiseftirliti var komið á árið 1988 og átti það að tryggja að ekkert sveitarfélag væri án heilbrigðiseftirlits. Fram að því höfðu sveitarfélögin hvert og eitt átt að bera ábyrgð á eftirlitinu en reyndin var sú að það voru aðeins stærstu sveitarfélögin sem héldu uppi virku eftirliti. Það var þó ekki fyrr en á árinu 1991 að öll heilbrigðiseftirlitssvæðin eru mönnuð. Þegar ný lög tóku gildi 1998 var svæðisskipunin fest í sessi og svæðisnefndin tók við hlutverki heilbrigðisnefnda. Þessi breyting hafði í för með sér mun skilvirkara starf. Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða tók til starfa 1991.

Stjórnsýslulega er heilbrigðiseftirlit á vegum sveitarfélaga. Heilbrigðiseftirlit er rekið skv. ákvæðum laga um hollustuhætti og mengunarvarnir nr. 7/1998 m.s.br. en þar segir m.a. „*Ekkert sveitarfélag skal vera án heilbrigðiseftirlits*“ og „*Landið skiptist í eftirlitssvæði og skal heilbrigðisnefnd, kosin eftir hverjar sveitarstjórnarkosningar, starfa á hverju svæði*“. Heilbrigðisnefnd Vestfjarða er kosin á Fjórðungspingi eftir hverjar sveitarstjórnarkosningar.

Samtök heilbrigðiseftirlitssvæða á Íslandi voru stofnuð árið 2000 og er megintilgangur þeirra að vera málsvari, samráðs- og samstarfsvettvangur þeirra 10 heilbrigðiseftirlitssvæða sem starfa á vegum sveitarfélaga á Íslandi. Samtökin eru skipuð framkvæmdastjórum heilbrigðiseftirlitssvæðanna og formönnum heilbrigðisnefnda á landinu öllu.

Heilbrigðis- og umhverfismál heyra undir Umhverfis- og auðlindaráðuneyti. Undir ráðuneytið heyrir jafnframt Umhverfisstofnun sem skv. lögum nr. 7/1998 hefur yfirumsjón með heilbrigðiseftirliti og umhverfiseftirliti sveitarfélaga. Í yfirumsjón felst samræming heilbrigðiseftirlits þannig að framkvæmdin sé með sama hætti á landinu öllu. Umhverfisstofnun skal sjá um gerð fræðsluefnis og upplýsa og fræða þá sem starfa að heilbrigðiseftirliti.

Matvælastofnun hóf störf 1. janúar 2008 þegar Landbúnaðarstofnun, matvælasvið Umhverfisstofnunar og matvælasvið Fiskistofu voru sameinuð undir einum hatti. Stofnunin starfar undir yfirstjórn Atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytis. Matvælastofnun fer með yfirumsjón með matvælaeftirliti á vegum heilbrigðiseftirlits sveitarfélaga og skal sjá um að vöktun og rannsóknir vegna þessa eftirlits séu framkvæmdar. Þá skal stofnunin vinna að samræmingu krafna sem gerðar eru til starfsemi á sviði matvælaeftirlits og að því að slíkum kröfum sé framfylgt. Til þess að stuðla sem best að því að þessu markmiði verði náð, gefur stofnunin út leiðbeiningar og viðmiðunarreglur um framkvæmdina sem heilbrigðisnefndum ber að fylgja. Ekki urðu breytingar á störfum heilbrigðiseftirlits við þessar breytingar en hinsvegar krefst þetta fyrirkomulag meiri skipulagningar sameiginlegra funda, þar sem yfirumsjón heilbrigðiseftirlits heyrir nú undir tvær stofnanir og tvö ráðuneyti. Eftir sem áður hefur heilbrigðiseftirlitið eftirlit með matvælaframleiðslu og eftirlit á neytendamarkaði en Matvælastofnun fer með eftirlit með frumframleiðslu þ.e. fiskvinnslu, kjötvinnslu og sláturhúsum. Það að tvær stofnanir sem heyra undir tvö ráðuneyti hafi yfirumsjón með starfsemi heilbrigðiseftirlitsins breytir í sjálfu sér engu varðandi starfsemina en gerir umhverfi

eftirlitsins flóknara. Meiri tími fer í samskipti við stofnanir og flækjustig eykst. Að auki eru Matvælastofnun og Umhverfisstofnun falið beint eftirlit með vissum atvinnurekstri úti á svæðunum. Matvælastofnun er með eftirlit með mjólkurframleiðslu, kjötvinnslu og annarri frumvinnslu auk matvælaeftirlits með fiskvinnslu. Umhverfisstofnun er með mengunareftirlit með förgun úrgangs, þ.e. brennslu og urðun, stóriðju s.s. kalkþörungaverksmiðjum, fiskimjölsverksmiðjum og fiskeldi. Olíubirgðastöðvar og meðferð olíu í höfnum er einnig undir eftirliti Umhverfisstofnunar. Í lögum og reglugerðum eru framsalsheimildir þar sem stofnanirnar geta falið viðkomandi heilbrigðiseftirlitssvæðum að fara með eftirlit með starfsemi í héraði sem stofnanirnar eiga að sinna. Um árábil hefur það verið stefna stjórnvalda í orði að flytja verkefni frá ríki til sveitarfélaga þannig að ákvörðun um áherslur og skipulag þjónustu sé í nánú samstarfi og samvinnu við íbúa viðkomandi sveitarfélags. Þróunin hefur hinsvegar orðið sú að fleiri og fleiri verkefni hafa verið yfirtekin af stofnunum ríkisins með laga og reglugerðarbreytingum.

Mynd 1. Hluti heilbrigðisnefndar og starfsmenn á fundi á Ísafirði. (EVK)

Heilbrigðisnefnd

Í lögunum um hollustuhætti og mengunarvarnir nr. 7/1998 er í 11. grein ákvæði um heilbrigðisnefndir. “Landið skiptist í eftirlitssvæði og skal heilbrigðisnefnd, kosin eftir hverjar sveitarstjórnarkosningar, starfa á hverju svæði.” Í hverri nefnd skulu eiga sæti fimm menn, kosnir af hlutaðeigandi sveitarstjórnnum, þar af skal einn vera formaður. Samtök atvinnurekenda og náttúruverndarnefndir sveitarfélaga á eftirlitssvæðinu eiga rétt á að tilnefna einn fulltrúa hvor í nefndina til viðbótar. Fulltrúar í heilbrigðisnefnd endurspegla heilbrigðisnefndir sem tiltekna voru í lögum frá 1988, Ísafjarðarsýslurnar voru tvær, Bolungarvík, Strandasýsla, og Barðastrandasýsla, aðalmaður frá Suðurfjörðum en varamaður úr Reykhólahreppi. Ný heilbrigðisnefnd var kosin á 59. fjórðungsþingi Vestfirðinga sem haldið var dagana 3. og 4. október 2014 á Þingeyri. Við val í heilbrigðisnefnd hefur landfræðileg staðsetning nefndarmanna tekið mið af gömlu heilbrigðisnefndunum og endurspegla þannig svæðið sem unnið er á en einnig hefur fagþekking og reynsla ráðið miklu.

Heilbrigðisnefnd

Jón Reynir Sigurvinsson, formaður
Kristján Jóakimsson
Sólrún Geirsdóttir
Jón Hörður Elíasson
Kolfinna Guðmundsdóttir

Varamenn

Hjalti Karlsson
Hildur Halldórsdóttir
Hildur Elísabet Pétursdóttir
Ingibjörg Kristjánsdóttir
Eva Dögg Jóhannesdóttir

Fulltrúi atvinnurekenda
Einar Valur Kristjánsson

Hólmfríður Vala Svavarsdóttir.

Heilbrigðisnefnd fundaði 4 sinnum á árinu 2014. Þann 14. febrúar um ársreikning og samþykkt um þrífnað utanhúss á strfssvæði heilbrigðisnefndar Vestfjarða. Þann 9. maí var fundað um starfsskýrslu heilbrigðiseftirlits og eftirlit með bensínstöðvum. 29. ágúst var fundað um gjaldskrá og niðurstöður eftirlits með neysluvatni í dreifbýli. Gerð var grein fyrir **Camphylobakter sýkingu hjá veiðihópum SVFR í Gufudal**. Þann 28. nóvember var fundað um fjárhagsáætlun. Á þessum fundum voru afgreidd 37 starfsleyfi til fyrirtækja, 4 tímabundin starfsleyfi, 3 tóbakssöluleyfi og 20 brennuleyfi. Þvingunaraðgerðir voru hafnar vegna alvarlegra athugasemda við 9 bensínstöðvar. 14 ferðaþjónustuaðilum í dreifbýli var veitt áminning og lokafrestur til úrbóta vegna brota á neysluvatnsreglugerð. Tveimur framleiðendum var veittur frestur til úrbóta vegna merkinga. Auk þessa voru veittar 39 umsagnir um tækifærisveitingaleyfi, 13 umsagnir um skipulagsmál og 18 undanþágur vegna sölu á tóbaki. Það eru heilbrigðisfulltrúar í umboði heilbrigðisnefnda sem hafa það starf að framfylgja ákvæðum laganna um hollustuhætti og heilbrigðiseftirlit og reglugerðum settum samkvæmt þeim. Heilbrigðisfulltrúar sinna öllu daglegu heilbrigðiseftirliti á svæðum nefndanna og afgreiða mál og umsagnir í umboði þeirra og þá með fyrirvara um samþykki þeirra. Milli funda er unnið í samráði við formann heilbrigðisnefndar.

Starfsmannamál

Tveir starfsmenn starfa hjá heilbrigðiseftirliti Vestfjarða í fullu starfi. Anton Helgason framkvæmdastjóri og Hlynur Reynisson staðgengill framkvæmdastjóra. Báðir hafa þeir réttindi til að starfa sem heilbrigðisfulltrúar. Það segir sig sjálft að í tveggja manna stofnun setja veikindi stórt strik í reikninginn. Anton þurfti að leita sér lækninga í Svíþjóð og var alveg

fjarverandi frá september 2014 til 19. janúar 2015. Ekki gekk að ráða starfsmann til að brúa bilið, en í staðinn frestuðu starfsmenn sumarfríum, og eins var ákveðnum verkefnum frestað.

Anton sótti námskeið um efni og hluti í snertingu við matvæli hjá Matvælastofnun þann 30. apríl, og fund um matvælaeftirlit þann 29. apríl. Einnig námskeið um notkun Skráargatsins, hollustumerkingar matvæla. Anton heimsótti einnig umhverfis- og matvælaeftirlit í Kaupmannahöfn og Malmö með öðrum framkvæmdastjórum í apríl.

Hlynur sótti námskeið um örugg matvæli á vegum Mast, samstarfsverkefni íslenskra og Þýskra stjórnvalda. Haustfund hollustuháttahóps á Kjósasvæði.

Hlutverk

Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða starfar á vegum Heilbrigðisnefndar Vestfjarða og sér um að framfylgja lögum um hollustuhætti og mengunarvarnir nr. 7/1998, ásamt þeim reglugerðum sem settar eru samkvæmt lögnum, samþykktum sveitarfélaga og ákvæðum í sérstökum lögum eða reglugerðum sem nefndinni er eða kann að vera falið að annast framkvæmd á. Því er ætlað að vinna að bættu heilbrigðiseftirliti á svæðinu, annast fræðslu fyrir almenning og efla samvinnu við önnur yfirvöld og aðila sem vinna að þessum málum. Umdæmi embættisins nær yfir 9 sveitarfélög. Íbúafjöldi í umdæminu 1. janúar 2015 var 6.970 manns.

Tafla 1. Íbúafjöldi á starfssvæðinu.

Íbúar sveitarfélaga 1. janúar 2015	
Bolungarvík	923
Ísafjarðarbær	3629
Reykholahreppur	268
Tálknafjarðarhreppur	305
Vesturbyggð	1002
Súðavíkurhreppur	204
Árneshreppur	54
Kaldrananeshreppur	112
Strandabyggð	473

Framkvæmdastjórinn er ábyrgur fyrir rekstri embættisins og ber að gæta hagkvæmni í rekstri þess og tryggja að kostnaður sé innan fjárheimilda.

Heilbrigðiseftirlit sinnir fyrst og fremst reglubundnu eftirliti við að framfylgja sértækum lögum og reglugerðum á sviði heilbrigðis-, matvæla- og umhverfismála. Það veitir starfsleyfi til fyrirtækja sem starfa á þessu sviði, sinnir kvörtunum og annast umhverfisvöktun. Aðaláhersla er lögð á fyrirbyggjandi starf, eftirlitsferðir, fræðslu og samráð við aðra eftirlitsaðila og fyrirtæki. Í meginráttum skiptist eftirlitið í þrjá flokka, þ.e. almennt heilbrigðiseftirlit, mengunareftirlit og matvælaeftirlit. Megnið af starfseminni felst í reglubundnu eftirliti þar sem fyrirtæki eru heimsótt og gerðar eru athugasemdir við það sem ekki er í lagi. Athugasemdum eða kröfum um úrbætur er komið á framfæri við viðkomandi aðila í viðtölum og/eða á skriflegan hátt. Ef ítrekuðum kröfum er ekki sinnt á viðunandi hátt er málið lagt fyrir viðkomandi heilbrigðisnefnd til meðferðar og heilbrigðisfulltrúi sér svo um að úrskurði nefndarinnar sé framfylgt. Þannig eru mál einstakra fyrirtækja ekki tekin fyrir í heilbrigðisnefnd nema um sé að ræða vafaatriði eða ef eftirlitsþoli sinnir ekki úrbótum.

Breyting varð á starfsemi heilbrigðiseftirlits á árinu með nýjum lögum um fiskeldi, en eftirlitið færðist til Umhverfisstofnunar, og á að færast þaðan til Matvælastofnunar.

Kostnaður við heilbrigðiseftirlit

Tekjur sveitarfélaga vegna eftirlitsgjalda eru ekki skattstofn heldur þjónustugjald og því er óheimilt að taka hærra gjald en nemur eðlilegum og nauðsynlegum kostnaði við viðkomandi þjónustu. Töluverðar breytingar hafa orðið í gegnum tíðina á innheimtu eftirlitsgjalda. Verslunarráð og Vinnuveitendasamband Íslands leituðu áhlits Umboðsmanns Aþingis á töku eftirlitsgjalda (Mál UA nr 1517/1995). Í kjölfarið á þessu áhliti endurgreiddu sveitarfélög fyrirtækjum oftekin eftirlitsgjöld. Í framhaldi af þessu áhliti var skipaður starfshópur sem vann leiðbeinandi reglur um uppbyggingu gjaldskráa fyrir heilbrigðis- og mengunareftirlit. Í 12. grein laganna segir: Heimilt er sveitarfélögum, að fenginni umsögn hlutaðeigandi heilbrigðisnefndar að innheimta gjald af eftirlitsskyldri starfsemi sé eftirlitið á vegum sveitarfélaga. Einungis má innheimta eftirlitsgjöld fari eftirlit fram. Þess ber að geta að tíðni eftirlits er mjög mismunandi eftir fyrirtækjaflokkum. Þannig er töluvert af fyrirtækjum sem fá eftirlit á fjögurra ára fresti. Í gjaldskrá eftirlitsins er gert ráð fyrir árlegu eftirlitsgjaldi, því er kostnaði við hverja heimsókn deilt niður á fjögur ár hjá þeim sem fá eftirlit á fjögurra ára fresti. Á það verður að benda að fyrirtæki og stofnanir eru ekki jafnt dreifð á sveitarfélögin. Þjónustugjöldin eru fyrst dregin frá heildarkostnaði áður en kostnaði er skipt á sveitarfélögin. Í fámennum sveitarfélögum þar sem þjónusta við ferðamenn er mikil s.s. sundlaugar og hótél, sem þurfa mikið eftirlit og eru því með hátt gjald í gjaldskrá, er hlutfallslegur heildarkostnaður meiri á hvern íbúa.

Stór hluti af tíma heilbrigðisfulltrúa fer í að sinna kvörtunum frá almenningi ss. vegna dýrahalds og umgengni utandyra, eins fer töluverður tími í upplýsingagjöf til almennings, fyrirtækja, ríkis og sveitarfélaga. Þetta er þjónusta sem ekki er hægt að rukka fyrir. Eins er eftirlit sem ekki er hægt að tengja ákveðnum fyrirtækjum. Í þessu felst lögbundin þjónusta við íbúana. Fyrir hana greiða sveitarfélögin með sinni kostnaðarhlutdeild.

Tafla 2. Yfirlit yfir kostnað á verðlagi hvers árs.

	Fjárhagsáætlun	Lokaniðurstaða	Álögð eftirlitsgjöld	Hluttur sveitarfélaga
1992	5.523.816	5.202.904	5.270.000	-1%
1993	5.367.000	5.047.371	4.810.000	5%
1994	5.462.000	5.333.106	4.350.000	18%
1995	5.737.833	5.763.483	4.620.000	20%
1996	6.059.608	6.049.223	4.850.000	20%
1997	6.419.000	6.172.371	4.980.000	19%
1998	8.032.062	8.096.676	4.850.000	40%
1999	7.772.000	7.718.103	3.714.573	52%
2000	7.536.191	9.513.012	5.440.627	43%
2001	10.029.991	11.891.238	5.947.554	50%
2002	12.662.550	14.166.611	7.073.130	50%
2003	14.233.717	14.470.587	9.259.800	36%
2004	14.930.796	14.949.614	8.652.500	42%
2005	15.496.451	16.479.968	9.432.973	43%
2006	16.159.577	16.221.384	9.656.064	40%
2007	18.586.068	19.725.261	10.326.911	48%
2008	20.181.345	21.993.939	12.135.520	45%
2009*	22.320.816	23.570.170	11.282.300	52%
2010	24.932.317	25.985.137	13.174.330	49%
2011	24.007.270	23.695.984	14.830.729	37%
2012	24.528.438	25.264.775	15.980.617	37%
2013	26.445.850	25.795.046	17.071.632	34%
2014	27.455.565	27.060.463	17.420.553	36%
2015*	30.576.124		19.210.770	áætlun

Uppbygging eftirlits og framkvæmd

Eftirlitsáætlun er unnin á hverju ári. Eftirlitsáætlun er borin fram á fundi heilbrigðisnefndar í upphafi árs. Eftirlitsáætlun er fyrirtækjaskrá heilbrigðiseftirlits flokkuð eftir Ísat númerum sem sett hafa verið á viðkomandi fyrirtæki við veitingu eða endurskoðun á starfsleyfi. Í eftirlitsáætlun kemur fram staða starfsleyfis fyrirtækis, dagsetning eftirlits síðustu tvö ár, niðurröðun fyrirtækja á heilbrigðisfulltrúa og niðurröðun eftirlitsins á ársfjórðunga. Ísatnúmerið tengist síðan gjaldskrá heilbrigðiseftirlitsins þar sem fram kemur tíðni eftirlitsins og fjöldi sýna sem taka á. Tíðni eftirlitsins er að mestu óbreytt frá þeirri viðmiðunargjaldskrá sem Umhverfissráðuneytið gaf út árið 1999. Þar sem stórir fyrirtækja hópar eru með eftirlit fjórða hvert ár, er í upphafi árs tekin ákvörðun um hvaða fyrirtækjaflokka á að skoða hvert ár. Því má í raun segja að áætlunin nái yfir fjögur ár þó hún sé unnin á hverju ári.

Þegar fyrirtæki fær starfsleyfi er það metið eftir gerð, stærð og umfangi og áhættu sem safar af starfseminni. Ef verulegar breytingar verða á rekstri þá er fyrirtækið fært til í flokkum.

Að öðrum kosti er flokkunin endurskoðuð á fjögurra ára fresti. Gátlistar fyrir eftirlit eru unnir upp úr samræmdum starfsleyfisskilyrðum Heilbrigðiseftirlits sveitarfélaga og Umhverfisstofnunar, en að auki eru á hverju ári teknir fyrir ákveðnir þættir sem skoðaðir eru sérstaklega, s.s. neysluvatn á tjaldstæðum, efnavörunotkun í skólum og leikskólum, slysavarnir o.s.frv.

Meginregla heilbrigðiseftirlits er að einn heilbrigðisfulltrúi fari í hverja eftirlitsferð í hvert fyrirtæki. Hinsvegar förum við saman öðru hvoru til að samræma kröfur milli heilbrigðisfulltrúa, þannig reynum við að minnka þann mun sem er á milli skoðana heilbrigðisfulltrúa. Eins höfum við reynt, ef kostur er, að fara með heilbrigðisfulltrúum annarra svæða í eftirlit sérstaklega ef skoða á starfsemi sem við erum ókunnug, en það er bara allt of sjaldan. Meginreglan er að eftirlitsskýrslan er færð á staðnum og skilin eftir, hinsvegar ef athugasemdir eru margar eða ef ekki hefur verið brugðist við síðustu athugasemdum þá er eftirlitsskýrslu fylgt eftir með bréfi þar sem athugasemdir eru tíundaðar og vísað í lög og reglur. Ekki hefur verið hafður sá háttur á að rukka sérstaklega fyrir eftirfylgni eftirlits. Ef eftirfylgni felur í sér ítrekaðar sýnatökur þá hefur verið innheimt fyrir það sérstaklega. Farið er í eftirlit hjá fyrirtækjum sama ár og þau fá starfsleyfi, gjald fyrir starfsleyfi er eitt tímagjald en eftirlitsgjaldið er mismunandi eftir starfsemi. Erfitt er að alhæfa um hvernig kostnaður er meðhöndlaður vegna kvartana sem ekki tengjast starfsleyfiskyldri starfsemi, því það getur verið mismunandi. Ef kvartað er yfir starfsemi sem ekki er á skrá eftirlitsins, er algengast að viðkomandi sveitarfélagi sé sendur reikningur fyrir útseldri vinnu heilbrigðisfulltrúa. Algengustu kvartanir af þessu tagi eru vegna dýrahalds, umgengni utandyra og ónæði frá starfsemi. Áður voru öll starfsleyfi gefin út til fjögurra ára, með þeirri undantekningu að ný leyfi til fiskeldis hafa verið gefin út til eins árs. Þessu var breytt árið 2006 og samræmt milli heilbrigðiseftirlitssvæða á þann veg að starfsleyfi eru nú gefin út til tólf ára. Starfsleyfi er lögformlegur gjörningur og á heilbrigðiseftirlitinu hvílir sú skylda að geta á hverjum tíma gefið sem réttastar upplýsingar um fyrirtæki á sínu svæði.

Samræming krafna: Mikið hefur verið unnið í samræmingarmálum á undanförunum árum, sérstaklega á hollustuháttasviði. Samræmdar starfsreglur eru notaðar þar sem þær eru til. Innan svæðis samræma heilbrigðisfulltrúar sig með því að fara saman í eftirlit. Eins höfum við fengið að fara með heilbrigðisfulltrúum á höfuðborgarsvæðinu í eftirlitsferðir. Ef upp hafa komið mál á svæðinu sem við höfum ekki þurft að glíma við áður, höfum við fengið heilbrigðisfulltrúa af öðrum svæðum með reynslu til að leiðbeina okkur.

Hér fyrir neðan er tafla sem sýnir skráningu eftirlitsferða hjá heilbrigðiseftirlitinu á árinu 2014. Vakin er athygli á því að hér er ekki um tæmandi skráningu að ræða. Til dæmis eru athugasemdir sem gerðar eru við bíla og bílhræ á lóðum fyrirtækja ekki skráðar sem eftirlitsferðir né heldur sýnatökuferðir. Fyrirtæki sem framleiða eða dreifa matvælum eiga flest að fá eftirlitsheimsókn einu sinni á ári. Fyrirtæki sem falla undir Hollustuháttareglugerð og fyrirtæki með mengandi starfsemi eru hinsvegar oft með heimsóknartíðni annað hvert ár og stór hluti er með heimsóknartíðni fjórða hvert ár.

Höfuðáhersla er lögð á að hafa eftirlit með fyrirtækjum sem selja eða dreifa matvælum til almennings.

Tafla 2. Yfirlit yfir eftirlit Heilbrigðiseftirlits Vestfjarða árið 2014.

	Heildarfjöldi	Fjöldi með starfsleyfi	Fjöldi sem fékk eftirlit	Fjöldi eftirlitsferða
Heildarfjöldi	574	590	136	250
Hollustuhættir	167	257	39	40
Matvæli	237	296	86	199
Mengun	161	164	11	11

Af 574 fyrirtækjum fengu 136 fyrirtæki heimsókn í 250 eftirlitsferðum. Athuga ber að við miðum við að heimsókn sé skráð á hvert fyrirtæki í samræmi við tíðni. Stór hluti af fyrirtækjum er með heimsóknar tíðni sem miðast við heimsókn á fögurra ára fresti.

Töluverður hluti af eftirlitsferðum er ekki skráður þar sem við erum að koma á framfæri almennum leiðbeiningum og athugasemdum og fylgja eftir fyrri eftirlitsferðum. Eins eru sameiginleg eftirlitsverkefni og heimsóknir vegna vöru sem verið er að taka úr umferð skráðar á annan hátt, ekki með reglubundnu eftirliti.

Niðurstöður sýnatöku til örverumælinga

Til að kanna örverufræðilegt ástand matvæla tekur heilbrigðiseftirlitið sýni af neysluvörum og vatni. Tíðni sýnatöku af neysluvatni er bundin í reglugerð. Þannig er tekið mánaðarlega vatnssýni á Ísafirði og í Bolungarvík. Hjá vatnsveitum annarra þéttbýlisstaða eru tekin sýni ársfjórðungslega en hjá einka vatnsveitum er miðað við eitt vatnssýni á ári.

Sýni af matvælum og vatni eru tekin til að kanna ástand þeirrar vöru sem er á boðstólnum. Sýni eru send til bakteríuræktunar hjá rannsóknarstofu Matis ohf. Við ræktun er vanalega verið að rækta fram vísibakteríur, þ.e. kólí og saurkólí, en tilvist þeirra gefur til kynna óþrifnað eða mengun af sauruppruna. Ef þessar bakteríur finnast er talið að líkur séu á að aðrar og hættulegri sjúkdómsvaldandi bakteríur geti verið til staðar. Sýnin eru metin eftir ákveðnum stöðlum sem eru mismunandi eftir vörutegundum.

Tafla 4. Niðurstöður sýnatöku 2014

Niðurstöður sýnatöku 2014				
	fjöldi sýna		stóðst ekki	
Baðvatn	24		16	
Brauð	4		0	
fiskur	0			
Kjötvara	3			
Ís úr vél	0			
Mjólkurvörur	0			
Vinnsluvatn	3			
Neysluvatn	105		23	
Fráveituvatn	0			
Sigvatn	1			
Efnagreining	0			
Samtals	137			

Á árinu 2014 voru tekin 137 sýni, af þeim voru 39 sem ekki stóðust kröfur. Tekið var 1 sýni af sigvatni frá urðunarstað.

Sýni úr heitum pottum voru 10 en af þeim voru 8 sem ekki stóðust kröfur. Úr sundlaugum voru tekin 14 sýni og af þeim var 9 sýni sem ekki stóðst kröfur. Þetta eru afar slæmar niðurstöður fyrir sund- og baðstaði á Vestfjörðum. Það er því ljóst að verulega þarf að herða eftirlit með sund- og baðstöðum.

Sýnataka af matvælum og vatni eru þeir mælikvarðar sem heilbrigðiseftirlitið hefur til að meta hvort einhver árangur er af starfinu. Á það verður þó að benda að fá sýni eru í hverjum flokki.

Fjölgað hefur þeim vatnsveitum sem þurfa að hafa starfsleyfi og vera undir eftirliti heilbrigðiseftirlits. Þær vatnsveitur sem hér bætast við eru einkavatnsveitur hjá ferðaþjónustuaðilum, mjólkurbúum og fiskverkendum í dreifbýli. Vatnsgæði, þar sem ekki er reglubundið eftirlit, eru marktækt lakari.

12 vatnsveitur þéttbýlisstaða eru undir eftirliti heilbrigðiseftirlits þ.e. vatnsveitur sem þjóna fleiri en 50 íbúum. Úr þessum veitum voru tekin 70 sýni en einungis eitt sýni stóðst ekki kröfur vegna gerlamengunar, þrjú vegna sýrustigs. Þannig að með tilliti til gerla stóðust þéttbýlisveiturnar árið 2014 kröfur í 99% tilvika. Hinsvegar eru gæði neysluvatns hjá ferðaþjónustuaðilum, mjólkurbúum og fiskverkendum í dreifbýli alls ekki ásættanleg en tekin voru 35 sýni, af þeim voru 19 sem ekki stóðust kröfur, og er það meira en helmingur. Veruleg þörf er á sérstöku átaki til að bæta ástand neysluvatns í dreifbýli.

Hér er um að ræða eftirlit með fyrirtækjum og stofnunum samkvæmt reglugerð um hollustuhætti nr. 941/2002 Þeir staðir sem flokkast undir almennt heilbrigðiseftirlit eru t.d. baðstaðir, íþróttahús, skólar og leikskólar, gististaðir, hársnyrtistofur, heilbrigðisstofnanir, nudd- og snyrtistofur og íbúðarhúsnæði.

Raki og mygla

Mikil aukning hefur orðið á fyrirspurnum varðandi raka og myglu í íbúðarhúsnæði og má eflaust rekja það til mikillar umræðu í þjóðfélaginu. Við bendum fólki á að þar sem finnst sveppur þarf að þurrka raka og auka loftun t.d. með því að opna glugga. Síðan bendum við á að raka og myglu þarf að þrifa með sápu. Ef um skemmdir vegna raka er að ræða þarf að skipta út skemmdu efni, þrifa upp með sveppadrepandi efni og mála síðan yfir. Það þarf að fara varlega í upphafi við þrif, þ.e. væta mygluna í byrjun þannig að minna fjúki upp í loftið af gróum og henda tuskum að notkun lokinni. Þurrka þarf síðan ryk af öllu í íbúðinni eftir að búið er að hreinsa út. Á heimasíðu Umhverfisstofnunar eru ágætar leiðbeiningar um raka og myglu.

<http://ust.is/einstaklingar/graenn-lifstill/heimilid/raki-og-mygla/>

Sund og baðstaðir

Ný sundlaugareglugerð tók gildi í október 2010 sem lagði auknar kröfur á þá sem reka sundstaði. Reglugerðin jók kröfur um merkingar, mönnun, þjálfun og fræðslu um hreinlætis- og hollustuháttamál á sundstöðum og hækkaði aldursmörk barna sem geta sótt sundlaugar án þess að vera í fylgd með forráðamönnum. Á Vestfjörðum er fjöldi sund- og baðstaða, alls eru þeir 14 talsins. Heilbrigðiseftirlitið heimsækir þá alla reglulega, tekur út hreinlætismál, fer yfir innra eftirlit og veitir sömuleiðis starfsfólki fræðslu. Það er ljóst að miklu máli skiptir að starfsfólk sé vel upplýst og þjálfað í þeim mikilvægu störfum sem fylgja gæslu og umsjón með sundstöðum. Með breytingu á reglugerðinni er veitt heimild til að laugarvörður sé einn á vakt í þeim laugum þar sem gestafjöldi er að meðaltali undir 10 gestum á ársgrundvelli á þeim árstíma sem um ræðir. Kalla skal á auka laugarvörð ef 20 gestir eða fleiri eru í laug í einu. Rekstraraðili laugar, þar sem þessi heimild er nýtt, skal senda hlutaðeigandi heilbrigðisnefnd upplýsingar um fyrirkomulag laugar og tíma þann sem heimild þessi er nýtt. Ein sundlaug á svæðinu hefur sótt um að nýta þessa heimild.

Niðurstöður sýnatöku úr sundlaugum 2014 voru sem áður segir afar slæmar og greinilegt að auka verður verulega við eftirlit með sundstöðum. Á árinu 2015 verður álagsþol sundstaðanna metið samkvæmt leiðbeiningum frá Umhverfisstofnun.

Á sumrin kemur til starfa í sundlaugunum fjöldi af ungu fólki til afleysinga, en þá fer saman aukinn fjöldi gesta og sólríkt veður sem eyðir virkum klór sem notaður er til sótthreinsunar. Það er því afar mikilvægt að fólk sem kemur til afleysingastarfa í sundlaugum fái góða leiðsögn og fræðslu um hollustuhætti, þar á meðal mikilvægi þess að skráning á þáttum, s.s. íblöndun klórs, sé framkvæmd og að sjá til þess að sundlaugargestir baði sig áður en gengið er til laugar. Ýmsir sjúkdómar, þar á meðal mjög alvarlegir, geta borist með baðvatni ef ekki er hugsað nægjanlega vel um sótthreinsun baðvatnsins. Algengustu sjúkdómar sem tengja má sundlauganotkun eru sýkingar í slímhimnum (í augum, eyrum, hálsi og nefi) og í sárum og rispum á húð. Samkvæmt erlendum rannsóknum á sjúkdómum sem tengjast

sundlaugum eru um 60% sýkingar í slímhimnu, 20% magasýkingar og megnið af þeim 20% sem eftir eru eru húðsýkingar. Ekki stafa öll sjúkdómstilfelli af bakteríum úr baðvatninu, þannig geta komið fram sýkingar af völdum náttúrulegrar flóru líkamans, sem nýta sér minnkun mótstöðuafis líkamans við böðun og kælingu. Sundlaugarnar í Reykjanesi, Heydal og Reykjafirði eru ekki með starfsleyfi frá heilbrigðiseftirliti og engin klórblöndun á sér þar stað.

Baðstaðir í náttúru Íslands

Það hefur farið fram mikil umræða um drög að reglugerð um náttúrulegar. Þessi reglugerð hefur enn ekki verið sett en biðtíminn er orðinn ansi langur. Í þessum drögum er gert ráð fyrir að staðir í 1. flokki þ.e. allir staðir með mannvirki og allir staðir með rekstur, skuli fara eftir öryggisreglum varðandi sund og baðstaði, eini afslátturinn virðist vera varðandi klórblöndun. En heilbrigðisnefnd metur hvort þarf að vara gesti við böðun út frá gerlaniðurstöðum. Heilbrigðisnefnd er ætlað að veita þessum stöðum starfsleyfi.

Sé rekstur náttúrulegs baðstaðar framseldur af ábyrgðaraðila, s.s. frá landeiganda til ferðaþjónustuaðila, skal fylgja starfsleyfisumsókn samningur sem kveður á um ábyrgð hvors aðila um sig gagnvart rekstrinum og ákvæðum sem um hann gilda í reglugerðum og starfsleyfi. Rekstraraðili náttúrulegra baðstaða í 1. og 2. flokki bera kostnað af sýnatöku og uppsetningu sérstakra merkinga. Þegar sýrustig er utan viðmiðunargildis skal heilbrigðisnefnd sérstaklega huga að efnainnihaldi vatnsins með tilliti til öryggis baðgesta.

Ekki er gert ráð fyrir reglulegum sýnatökum í laugum í 3. flokki. Meti heilbrigðisnefnd svo að ástæða sé til, t.d. ef grunur er um mengun, gilda framangreindar kröfur um heilnæmi baðvatns. Ríkið ber kostnað af sýnatöku og uppsetningu sérstakra merkinga í 3. flokki. Um náttúrulega baðstaði í 1. flokki gildir að minnst 8 af hverjum 10 sýnum skulu innihalda <100 saurkólígerla/100ml og að hámarki 2 sýni milli 100 - 2000 saurkólígerla/100 ml. Þetta eru miklu rýmri mörk en miðað hefur verið við t.d. í reglugerð um fráveitur og skólp nr. 798/1999. Í reglugerð um mengun vatns nr. 796/1999 myndi baðvatn skv. drögum að náttúrulegareglugerð falla í III-V flokk þ.e. nokkur saurmengun, mikil saurmengun og ófullnægjandi ástand vatns, þynningarsvæði. Þá er spurning hvort þessi dæming er nothæf í markaðssetningu á náttúrulegum. Ég er nokkuð viss um að þessar laugar sem ég nefni eru undir þeim mörkum sem eru í drögum að náttúrulega reglugerð. Það sem við höfum helst áhyggjur af eru *pseudomonas* bakteríur sem geta valdið mjög slæmum sýkingum t.d. í gegnum sár og eins gætu einstaklingar með veiklað ónæmiskerfi verið í hættu. Gönguferðalöngum með blöðrur og sár gæti stafað hættu af þessari „pöddu“.

Mengunareftirlit og umhverfismál.

Samkvæmt reglugerð 786/1999 um mengunarvarnareftirlit er markmið heilbrigðiseftirlits með fyrirtækjum sem hugsanlega geta valdið mengun, að koma í veg fyrir óæskileg eða skaðleg áhrif á heilsufar almennings, röskun á lífríki eða óhreinkun lofts, láðs eða lagar.

Starfsleyfi vegna fráveitu

Mikilvægt er að fráveitur sveitarfélaga séu með formleg starfsleyfi, en ef þau geta ekki uppfyllt kröfur í reglugerðum þá þarf að sækja um undanþágur hjá ráðuneyti. Heilbrigðisnefnd veitir starfsleyfi vegna fráveitu- og hreinsibúnaðar sem notaður er við meðhöndlun, hreinsun og losun á skólpi frá þéttbýli. Ísafjarðarbær hefur sótt um starfsleyfi fyrir fráveitur sveitarfélagsins skv. reglugerð um fráveitur og skólp nr 789/1999. Sveitarfélögunum hefur ítrekað verið bent á skyldur sínar. Á árinu 2014 eru ráðgerðar eftirlitsferðir með fráveitum sveitarfélaga og gengið eftir að önnur sveitarfélög sækji um leyfi. Þessu verkefni var frestað til 2015. Gert er ráð fyrir að hefja sýnatökur af strandsjó og mælingar á lengd fráveitustúta m.v. stórstraumsfjöruborð til að fá upplýsingar um hvernig ástandið er í raun. Áætlanir um endurskoðun á reglugerð 789/1999 hafa ekki gengið eftir. Samkvæmt reglugerð á að vera komin á „viðunandi“ hreinsun á fráveitu, einnig eru ákvæði um legu frárennslisstúta (9. gr), þar sem gerð er krafa um að öllu skólpi sé veitt til sjávar minnst 5 metra niður fyrir meðal stórstraumsfjöruborð eða 20 metra út frá stórstraumsfjörumörkum. Einnig er óheimilt að leiða

skólp þannig að frárennslisop opnist til hafna. Heilbrigðisnefnd getur ekki veitt undanþágur eða tilslakanir frá reglugerð, sækja verður til Umhverfisstofnunar ef óskað er eftir slíku.

Heilbrigðiseftirlitið taldi bíla að Garðsstöðum

Bílar voru taldir á Garðsstöðum þann 31. janúar 2014. Bílarnir voru taldir á myndum sem teknar voru úr hlíðinni fyrir ofan safnið. Samtals töldust vera 455 bílar. Á Garðsstöðum í Ísafjarðardjúpi hefur um árabil verið safnað gömlum ónýtum bílum og tækjum. Þorbjörn Steingrímsson er sá sem er í forsvari fyrir jörðinni. Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða hefur skoðað og talið bílana reglulega að ósk Súðavíkurhrepps. Súðavíkurhreppur hefur gert samkomulag við Þorbjörn um hreinsun. Þann 19. janúar 2006 undirrituðu Súðavíkurhreppur og Þorbjörn Steingrímsson samning um hreinsun að Garðsstöðum. Í samningnum var kveðið á um að Þorbjörn sjái um hreinsun jarðarinnar af öllum bílaúrgangi að undanskildum 60 bifreiðum sem heimilt væri að vera með á jörðinni hverju sinni, til niðurrifs. Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða tók að sér reglulega talningu bílhræja á jörðinni, í því skyni að hafa eftirlit með fækkun bílaúrgangs samkvæmt samningi. Gert var ráð fyrir að ljúka hreinsun 15. maí 2006. Við þau tímamörk var ekki staðið og engin fækkun varð á tímabilinu skv. talningu heilbrigðiseftirlits. Síðari hluta árs 2006 voru gerð drög að samkomulagi og frestur til hreinsunar jarðarinnar framlengdur um 2 ár. Þessi samningsdrög voru ekki samþykkt af umráðamanni jarðarinnar. Nýr samningur milli beggja aðila með aðkomu Hringrásar ehf. tók gildi þann 13. október 2010. Í samningnum er gert ráð fyrir að Þorbjörn fjarlægi allar bifreiðar og bifreiðaúrgang af jörðinni. Honum er þó heimilt að halda eftir á jörðinni 90 bifreiðum eða farartækjum, auk bílahluta sem samsvara 20 körum. Þorbjörn skuldbindur sig, í samvinnu við Hringrás ehf., til að flytja að lágmarki 300 tonn af brotajárni (bifreiðum og bifreiðaúrgangi) frá Garðsstöðum árlega fram til 1. október 2013, þar til takmarki skv. samningi þessum er náð. Í því felst nánar tiltekið að árlega skal fjöldi bifreiða á jörðinni fækka um að lágmarki 120. Í lok tímabils er gert ráð fyrir að Súðavíkurhreppur leggi til breytingar á aðalskipulagi, sem er forsenda þess að hægt sé að veita starfsleyfi fyrir bílapartasölu á þessum stað. Áður hafði Þorbjörn sótt um starfsleyfi til heilbrigðisnefndar til reksturs partasölu en verið hafnað þar sem skipulag gerir ráð fyrir landbúnaðarstarfsemi en ekki iðnaðarstarfsemi.

Við talningar eru myndir teknar úr hlíðinni fyrir ofan safnið og þeir taldir í þeim röðum eða þyrpingum sem þeir stóðu í átt að bænum. Þannig eru tæki og töl á A- svæði lengst í burtu frá bænum og Þ- svæðið er bæjarhlaðið. Töluverð færsla hefur verið á bílum og bílhlutum en ekki eru sjáanlegar marktækar breytingar á fjölda bíla eða bílhluta. Mikið magn brotajárns og flokkaðs úrgangs hefur verið flutt frá Garðsstöðum á þeim tíma sem samningar við Súðavíkurhrepp hafa verið í gildi. Þess sér þó engin merki í umfangi brotajárns á svæðinu og því má álykta að álíka magn sé flutt inn á svæðið og fer út af því.

Matvælaeftirlit

Um eftirlit með matvælum fer samkvæmt lögum nr. 93/1995 um matvæli og reglugerðum settum samkvæmt þeim. Matvælaeftirlit felst í eftirliti með framleiðslu, dreifingu og sölu á matvælum til að tryggja heilnæm og ómenguð matvæli. Þannig skal staðið að framleiðslu og dreifingu matvæla að þau valdi ekki heilsutjóni og að ekki sé beitt blekkingum í viðskiptum með þau. Vakin er athygli á að neysluvatn flokkast sem matvæli og þarf því að lúta sömu lögmálum. Matvælalöggjöf evrópusambandsins hefur nú verið innleidd. Reglugerð EB nr. 178/2002, oft nefnd hin almennu matvælalög EB, myndar þann grunn sem hin nýja matvælalöggjöf Evrópusambandsins byggir á. Markmið reglugerðarinnar er að vernda líf og heilsu manna og tryggja jafnframt frjálst flæði vöru á EES svæðinu. Sömu reglur gilda um hollustuhætti óháð því hvort um er að ræða framleiðslu eða dreifingu á kjöti, fiski, matjurtum eða unnum matvælum. Hagsmunir neytenda eru settir í öndvegi og munu reglur um rekjanleika matvæla leika stórt hlutverk. Með þeim mun verða mögulegt að rekja feril matvæla á öllum stigum framleiðslu og dreifingar. Ábyrgð framleiðenda og dreifingaraðila gagnvart neytendum matvæla er dregin skýrt fram.

Eftirlitsverkefni 2015 í matvælaeftirliti snérist um upprunamerkingu grænmetis.

Markmið með heilbrigðiseftirlit

Lögum um hollustuhætti er ætlað að tryggja landsmönnum svo heilnæm lífsskilyrði sem á hverjum tíma eru tök á að veita og vernda þau gildi sem felast í heilnæmu og ómenguðu umhverfi. Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða starfar á vegum Heilbrigðisnefndar Vestfjarða og sér um að framfylgja lögum um hollustuhætti og mengunarvarnir nr. 7/1998, ásamt þeim reglugerðum sem settar eru samkvæmt þeim. Því er ætlað að vinna að bættu heilbrigðiseftirliti á svæðinu, annast fræðslu fyrir almenning og efla samvinnu við önnur yfirvöld og aðila sem vinna að þessum málum.

Ágrip af sögu heilbrigðiseftirlits:

Frá upphafi var litið á heilbrigðiseftirlit sem verkefni sveitarfélaga. Samkvæmt lögum nr. 12/1969 um hollustuhætti og heilbrigðiseftirlit bar sveitarfélögum að annast heilbrigðiseftirlit hvert fyrir sig. Eftirlitið var þá á hendi 200 heilbrigðisnefnda á landinu. Núverandi skipulag með svæðisbundnu heilbrigðiseftirliti var komið á með lögum 50/1981 og átti það að tryggja að ekkert sveitarfélag væri án heilbrigðiseftirlits, heilbrigðisnefndum var fækkað úr 200 í 47. Fram að því höfðu sveitarfélögin hvert og eitt átt að bera ábyrgð á eftirlitinu en reyndin var sú að það voru aðeins stærstu sveitarfélögin sem héldu uppi virku eftirliti. Með lögum nr. 81/1988 var gerð krafa um að einn framkvæmdastjóri væri yfir hverju svæði. Þegar ný lög nr. 7/1998 tóku gildi var svæðisskipunin fest í sessi og svæðisnefndin tók við hlutverki heilbrigðisnefnda. 1. fundur Heilbrigðisnefndar Vestfjarðasvæðis skv. nýjum lögum var haldinn 17. október 1998. Fundinn sátu Anton Helgason, Jón Hörður Elíasson, Jón Reynir Sigurvinsson, Kristján Arnarsson, Sigríður Kalsdóttir og Kristján G Jóakimsson.

Heilbrigðiseftirlit Vestfjarða 1991-2015

Eitt af höfuðeinkennum Vestfjarða er það hvað langt er á milli fólks, þ.e. strjálbýli er mikið, og fólksfækkun viðvarandi. Á árunum 1991-2014 hefur íbúum á Vestfjarðasvæði fækkað um 2750 íbúa eða um 28%. Íbúar á svæðinu 1. janúar 2015 voru 6972. Miklar breytingar hafa einnig orðið á atvinnulífinu, rækjuverksmiðjum hefur fækkað úr 8 í 2 og sama þróun hefur orðið í fiskvinnslu. Mikil aukning hefur orðið á sama tíma í ferðaþjónustu og síðustu árum í fiskeldi.

Eftirfarandi teksti er tekinn úr starfskýrslu heilbrigðisfulltrúa **1992** þar sem aðaláhersla í eftirlitinu 1992 var á drykkjarvatn og sorpmál.

„Drykkjarvatn á Vestfjörðum er víðast hvar gott ef frá eru skilin vatnsból Ísfirðinga, Súðvíkinga og Súgfirðinga einnig hafa verið viss vandamál með vatn Drangsneseinga.“

„Sorpmál eru víðast hvar í ólestri á Vestfjörðum. Þar er víðast brennt við opinn eld án hreinsibúnaðar. Brotajárni er safnað saman og flutt í burtu frá Bíldudal og eins er brotajárni safnað saman á Þingeyri“

Með virku og markvissu eftirliti hafa ótrúlega miklar framfarir orðið á Vestfjörðum. Í byrjun tímabilsins stóðust einugis 60% matvælasýna og 30% neysluvatnssýna frá Vestfjörðum

kröfur. Nú er svo komið að matvælasýni eru nánast alltaf í lagi. Sama má segja um neysluvatn þéttbýlisstaða. Í skýrslu um **Gæði neysluvatns á Íslandi 2002-2012**, kemur fram að „efnafræðilegt ástand neysluvatns er mjög gott og stenst kröfur í 99,7% tilvika. Örverufræðilegt ástand neysluvatns er yfirleitt mjög gott hjá stærri vatnsveitum sem þjóna fleiri en 500 íbúum. í þeim greinist E.coli í innan við 1% tilvika. Hjá minni vatnsveitum greinst E.coli í 6,4% tilvika sýna frá vatnsveitum sem þjóna 500 íbúum eða færri. Lakast er ástandið á Austurlandi og á **Vestfjörðum**, þar sem erfiðara er að nálgast grunnvatn en í öðrum landshlutum. Þá skýrist munurinn á miklum fjölda lítilla einkaveita til sveita, þar sem frágangi vatnsbóla er ábótavant.“

Lokaorð

Samantekt sýnatöku 2014 hjá heilbrigðiseftirliti Vestfjarða.

- **Á árinu 2014** voru tekin 137 sýni, af þeim voru 39 sem ekki stóðust kröfur. Tekið var 1 sýni af sigvatni frá urðunarstað.
- Sýni úr heitum pottum voru 10 en af þeim voru 8 sem ekki stóðust kröfur. Úr sundlaugum voru tekin 14 sýni og af þeim var 9 sýni sem ekki stóðst kröfur. Þetta eru afar slæmar niðurstöður fyrir sund- og baðstaði á Vestfjörðum. Það er því ljóst að verulega þarf að herða eftirlit með sund- og baðstöðum.
- Fjölgað hefur þeim vatnsveitum sem þurfa að hafa starfsleyfi og vera undir eftirliti heilbrigðiseftirlits. Þær vatnsveitur sem hér bætast við eru einkavatnsveitur hjá ferðaþjónustuaðilum, mjólkurbúum og fiskverkendum í dreifbýli. Vatnsgæði, þar sem ekki er reglubundið eftirlit, eru marktækt lakari.
- 12 vatnsveitur þéttbýlisstaða eru undir eftirliti heilbrigðiseftirlits þ.e. vatnsveitur sem þjóna fleiri en 50 íbúum. Úr þessum veitum voru tekin 70 sýni, einungis eitt sýni stóðst ekki kröfur vegna gerlamengunar, en þrjú vegna sýrustigs. Þannig að með tilliti til gerla stóðust þéttbýlisveiturnar á Vestfjörðum árið 2014 kröfur í 99% tilvika. Hinsvegar eru gæði neysluvatns hjá ferðaþjónustuaðilum, mjólkurbúum og fiskverkendum í dreifbýli alls ekki ásættanleg tekin voru 35 sýni, af þeim voru 19 sem ekki stóðust kröfur, það er meira en helmingur.
- Einn sorpurðunarstaður er á Vestfjörðum í dag, öllu sorpi nema frá Strandasýslu er keyrt út af svæðinu.

Um árábil hefur það verið stefna stjórnvalda í orði að flytja verkefni frá ríki til sveitarfélaga þannig að ákvörðun um áherslur og skipulag þjónustu sé í nánu samstarfi og samvinnu við íbúa viðkomandi sveitarfélags. Þróunin hefur hinsvegar orðið sú að fleiri og fleiri verkefni hafa verið yfirtekin af stofnunum ríkisins með laga- og reglugerðar breytingum. Þannig hurfu þau verkefni sem heilbrigðiseftirlitið hafði með merkingum efnavara með efnalögum nr. 618/2013. Með breytingum á ýmsum lagaákvæðum sem tengjast fiskeldi hvarf öll aðkoma heilbrigðiseftirlits að fiskeldi. Við þessar laga- og reglugerðarbreytingar hefur eftirlit með 30 fyrirtækjum verið fært til stofnana á höfuðborgarsvæðinu. Þó vel hafi gengið á starfssvæði Heilbrigðisnefndar Vestfjarðasvæðis þá eru mörg verkefni eftir sem leggja þarf verulega vinnu í. Enn vantar töluvert upp á að innra eftirlit sé virkt hjá vatnsveitum á svæðinu. Ástand sund- og baðstaða á Vestfjörðum er mjög misjafnt. Á svæðinu er að finna bæði nýjar fullkomnar sundlaugar sem byggðar hafa verið á síðustu árum en einnig gamlar laugar sem byggðar voru

upp í kringum 1950 og þá oftast í tengslum við jarðhita. Vanda þarf umsjón og klórblöndun í þannig laugar. Næsta stórverkefni er að koma skólpmálum í farveg en ekkert sveitarfélag á Vestfjörðum uppfyllir í dag þær kröfur sem gerðar eru. Samhliða þarf að koma meðhöndlun og notkun á seyru úr rotróm og hreinsivirkjum í réttan farveg.

Eftirlit er aðhald og það hefur sýnt sig að aldrei er hægt að slaka á. Ég vil nota tækifærið og þakka heilbrigðisnefnd, sveitarfélögum og eftirlitsþegum á starfssvæðinu fyrir ánægjulegt og gefandi samstarf.

Bolungarvík í apríl 2015
Anton Helgason
Framkvæmdastjóri